

<http://parallaximag.gr/thessaloniki/megaro-faath-mpenoume-se-ena-ktirio-stolidi-tis-thessalonikis>

parallaxi[★]

Μέγαρο ΦΑΑΘ: Μπαίνουμε σε ένα κτίριο-στολίδι της Θεσσαλονίκης!

Από **Κύα Τζήμου** - November 15, 2016

Το διατηρητέο κτίριο στην οδό Αγίας Σοφίας 38 (γωνία με καθ. Κεραμοπούλου) ανήκει και στεγάζει τη Φιλόπρωχο Αδελφότητα Ανδρών Θεσσαλονίκης (ΦΑΑΘ). Το Σαββατοκύριακο που μας έρχεται (19-20/11) στο πλαίσιο του Open House Thessaloniki 2016 θα ανοίξουν για το κοινό δυο από τις εξαιρετικής αισθητικής αίθουσές του, όχι τόσο γνωστές στο ευρύ κοινό, οι οποίες σχεδιάστηκαν το 2010-11. Ευκαιρία να ρίξουμε μια ματιά στην ιστορία του κτιρίου και των αιθουσών του λίγο πριν επισκεφθούμε τους δυο από τους ορόφους του.

Το κτίριο

Μετά τη μεγάλη πυρκαγιά του 1917, λοιπόν, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΦΑΑΘ αποφάσισε την ανέγερση ενός Μεγάρου στην πόλη τόσο για να στεγάσει τις υπηρεσίες της όσο και για να αυξήσει τα έσοδά της μέσα από τις ενοικιάσεις των χώρων του. Έτσι το 1922 αγοράστηκε το συγκεκριμένο οικόπεδο που βρίσκεται στη γωνία των οδών Αγ. Σοφίας και Κεραμοπούλου και ανήκε στην πυρίκαυστη ζώνη με έκταση 335.84 τ.μ. Το Μέγαρο της ΦΑΑΘ έγινε σε σχέδια του σπουδαίου αρχιτέκτονα Ξενοφώντα Παιονίδη, συνυπογράφοντας σύμβαση με την Ανώνυμη Οικοδομική Εταιρεία Νέων Χωρών (η ίδια που είχε αναλάβει και το Κόκκινο Σπίτι) έναντι 1.485.000 δραχμών. Το κτίριο αποτελούνταν από ισόγειο και 2 ορόφους και όπως είναι φυσικό ο Παιονίδης κι εδώ ακολουθεί νεοκλασικές φόρμες, αφού μέσα από τα έργα του επιχειρούσε να υπενθυμίσει στους Έλληνες τις αρχές του κλασικισμού. Το κτίριο βρισκόταν σε ένα κομβικό σημείο και με την αίγλη του είναι λογικό πως οι ενοικιαστές του ήταν οι εύποροι Θεσσαλονικείς της εποχής.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής το κτίριο βομβαρδίστηκε, ωστόσο οι ζημιές επιδιορθώθηκαν άμεσα. Ήταν εκείνη η περίοδος που η Αδελφότητα προσέφερε απλόχερα βοήθεια στα αδύναμα μέλη της κοινωνίας της Θεσσαλονίκης. Ειδικότερα, στέγασε τα συσσίτια των κατηχητικών σχολείων όπου έδινε τροφή σε πολλά παιδιά και νέους. Αρχικά έτρεφε 150 παιδιά, όμως στη συνέχεια ο αριθμός αυξήθηκε κατά πολύ. Έτσι, το έργο της Αδελφότητας στην κατοχή είναι κάτι που συγκινεί τόσο όσους μαθαίνουν γι' αυτό όσο φυσικά κι αυτούς που το έζησαν κι ευγνωμονούν την Αδελφότητα που τους βοήθησε να επιβιώσουν.

Στη συνέχεια το 1948 η Ένωση Γονέων « Η Χριστιανική Αγωγή» (ΓΕΧΑ) ζήτησε από την αδελφότητα να φιλοξενήσει το οικοτροφείο του Αποστόλου Παύλου. Έτσι η ΓΕΧΑ χρηματοδότησε την κατασκευή δύο επιπλέον ορόφων και για 30 χρόνια τα οικοτροφεία βρήκαν στέγη με τη βοήθεια της ΦΑΑΘ.

Το κτίριο δέχτηκε μια εξωτερική συντήρηση το 1999 και τέλος το 2008 ήταν η πιο σημαντική στιγμή αφού ο πρόεδρος της ΦΑΑΘ κ. Θεόδωρος Δαρδαβέσης έκανε πράξη μια ριζική αναδιαμόρφωση του κτιρίου. Οι εργασίες έγιναν υπό την επίβλεψη του Αρχιτέκτονα Νίκου Σγουρού και ολοκληρώθηκαν το 2011.

Οι τρεις αίθουσες άρτιας αισθητικής

1. Η Αίθουσα Εκδηλώσεων της Αδελφότητας είχε κατασκευαστεί το 1967 επί προεδρίας Χρήστου Κωνσταντίνου, από τον υπομηχανικό και εργολήπτη δημοσίων έργων Παύλο Βάρβογλη σε σχέδια του αρχιτέκτονα Γεωργίου Καμπανέλου.

Ο χώρος στον οποίο είχε αποφασιστεί η κατασκευή της Αίθουσας, βρίσκεται στον 3ο όροφο και προέκυψε από τη συνένωση τριών δωματίων, ενός μαγειρείου και ενός διαδρόμου, που είχαν διαμορφωθεί για να καλύψουν τις ανάγκες του Οικοτροφείου, που στεγαζόταν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960 -1970 στο Μέγαρο της Αδελφότητας. Στην εκ βάθρων ανακατασκευή της «Αίθουσας Εκδηλώσεων Φ.Α.Α.Θ.» πρέπει να προστεθεί η ανακατασκευή του προθαλάμου της Αίθουσας με υψηλής ποιότητας προδιαγραφές. Σε δυο από τους τοίχους του χώρου αυτού τοποθετήθηκαν μαρμάρινες επιφάνειες, που φέρουν χαραγμένα τα ονόματα των διατελεσάντων προέδρων, καθώς και των δωρητών και ευεργετών της Αδελφότητας. Η «Αίθουσα Εκδηλώσεων Φ.Α.Α.Θ.» εγκαινιάστηκε την Κυριακή 15 Φεβρουαρίου 2009 .

2. Στο υπόγειο του κτιρίου έχει διαμορφωθεί μια καταπληκτική **αίθουσα τέχνης** από τον αρχιτέκτονα Νίκο Σγουρό στην οποία δίνεται στέγη σε καλλιτέχνες που δυσκολεύονται να βρουν χώρο για να προβάλλουν το έργο τους. Ως «αντίδωρο» εκ μέρους των καλλιτεχνών προς την Αδελφότητα για την παραχώρηση της Αίθουσας, προτάθηκε να είναι η προσφορά 2-3 έργων τους, ώστε, σταδιακά και χωρίς κόστος, να αποκτήσει η Φ.Α.Α.Θ. μία σημαντική συλλογή έργων τέχνης.

Μια ενδεικτική παρουσίαση του πριν και του μετά αυτής της υποδειγματικής αρχιτεκτονικής επέμβασης στον χώρο του υπογείου του κτιρίου.

Η Αίθουσα Τέχνης «Φιλοπτώχου Αδελφότητος Ανδρών Θεσσαλονίκης – Φ.Α.Α.Θ καταλαμβάνει επιφάνεια 170 τ.μ.. Από αυτήν την επιφάνεια ο εκθεσιακός χώρος καλύπτει 135τ.μ. Ο συγκεκριμένος χώρος κατά τη διάρκεια της κατοχής είχε χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες οργάνωσης συσσιτίων για τους νέους της Θεσσαλονίκης, ενώ κατά την πρόσφατη περίοδο ενοικιάζετο για εμπορική χρήση.

Ο τελευταίος ενοικιαστής του υπογείου ήταν έμπορος ειδών ένδυσης, ο οποίος απομακρύνθηκε λόγω επικινδυνότητας του χώρου με απόφαση του Δ.Σ. της Αδελφότητας περί τα μέσα του 2008. Ιδιαίτερη έμφαση στην ανακατασκευή της δόθηκε στην ανάδειξη της πετρόκτιστης τοιχοποιίας, η οποία αφενός προβάλλει τον τρόπο κατασκευής των θεμελίων του κτιρίου και αφετέρου παρέχει αναφορές στην ιστορία του.

Τα δάπεδο κατασκευάστηκε από διακοσμητική τσιμεντοκονία σε χρώμα γκρι σκούρο, που δημιουργεί ένα βασικό στοιχείο, στο οποίο «εδράζεται» η Αίθουσα. Η «Αίθουσα Τέχνης Φ.Α.Α.Θ.» εγκαινιάστηκε την Παρασκευή 20 Μαΐου 2011.

3. Στον 4ο όροφο στεγάζεται το **Μουσείο και η Βιβλιοθήκη της ΦΑΑΘ** που φιλοξενεί το σπουδαίο ιστορικό αρχείο της ΦΑΑΘ. Σε επίπεδο οργανωτικό το Μουσείο αναπτύσσεται σε δύο χώρους αποκλειστικά για την έκθεση Ιερών Κειμηλίων και Εικόνων, καθώς και χώρου για την έκθεση επιλεγμένων έργων σύγχρονης τέχνης, που συνδυάζεται με αναγνωστήριο, το οποίο διαθέτει και βιβλιοθήκη προς φύλαξη σπανίων εκδόσεων.

Το μεγάλο σε έκταση και ύψος διαμέρισμα 120τ.μ., το οποίο το γραφείο του Ν. Σγουρού και Συνεργάτες – Αρχιτέκτονες Μηχανικοί κλήθηκε να διαμορφώσει το 2012 καταλαμβάνει το ήμισυ, περίπου, του εμβαδού του 4^{ου} ορόφου του Μεγάρου της Αδελφότητας και ευρισκόμενο στη γωνία του κτιρίου, προσφέρει θαυμάσια θέα προς την πλατεία Αγίας Σοφίας. Στόχος ήταν να επιτευχθεί η συνύπαρξη και η λειτουργία εκθεσιακού χώρου, βιβλιοθήκης και γραφείου υποδοχής, χωρίς η μία δραστηριότητα να παρεμβαίνει λειτουργικά στην άλλη.

Το κυρίως μουσείο αποφασίστηκε να διαμορφωθεί σε δύο αίθουσες, που αποτελούν τον πυρήνα της σύνθεσης. Η μία αίθουσα βρίσκεται στο κεντρικό σημείο του χώρου και η άλλη στη βορειοδυτική πλευρά του. Σε αμφότερες τις αίθουσες σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν ειδικές προθήκες με τζάμι, ικανές να φιλοξενήσουν με ασφάλεια μέχρι τριάντα (30) ιερές εικόνες προς έκθεση, με τρόπο ώστε να είναι πλήρως ενσωματωμένες στο χώρο. Κατασκευάστηκαν, επίσης, με ειδικό σχεδιασμό που συμπορεύεται με το πνεύμα της όλης σχεδιαστικής σύνθεσης, οριζόντιες, προθήκες – τραπέζια προς έκθεση συλλογών και αρχείων. Επιπρόσθετα, κατασκευάστηκαν ψευδοροφές, που δίδουν την εντύπωση ότι αιωρούνται στο χώρο, καλύπτοντας παράλληλα τις ανάγκες του κεντρικού φωτισμού. Στο αναγνωστήριο – βιβλιοθήκη διαμορφώθηκε στη μία πλευρά της τοιχοποιίας εκθεσιακός χώρος για την ανάρτηση έργων ζωγραφικής σύγχρονων καλλιτεχνών και στην απέναντι πλευρά κατασκευάστηκε μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Στο κέντρο τοποθετήθηκαν δύο μεγάλα τραπέζια – αντίκες της Φ.Α.Α.Θ. που συμπληρώνονται με καθίσματα εποχής και στη μία άκρη κατασκευάστηκε ένα έπιπλο σύγχρονης σχεδιαστικής αντίληψης προς χρήση του επόπτη του μουσείου.

Τα εκθέματα του Μουσείου

Στο Μουσείο εκτίθενται έξι πίνακες του Κενάν Μεσσαρέ, που φιλοτεχνήθηκαν την περίοδο 1911-1912 με θεματικά στιγμιότυπα από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης. Σημειώνεται, ότι ο Κενάν Μεσσαρέ ήταν υιός και υπασπιστής του Tahsin Πασά, ο οποίος παρέδωσε τη Θεσσαλονίκη στο διάδοχο Κωνσταντίνο και είχε βιώσει όλες τις φάσεις παράδοσης της πόλης. Τα έργα του Κενάν Μεσσαρέ αποκτήθηκαν με χρησιδάνειο από τη Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης και εκτίθενται στο Μουσείο Φ.Α.Α.Θ και είναι οι εξής: «Μονάδες του ελληνικού στρατού παρελαύνουν μπροστά στο βασιλιά Γεώργιο», «Αναπαράσταση της στρατιωτικής πομπής με επικεφαλής τον βασιλιά Γεώργιο, έχοντας στο πλάι του τον διάδοχο, κατά μήκος της παραλιακής οδού», «Αναπαράσταση της στρατιωτικής πομπής με επικεφαλής τον βασιλιά Γεώργιο, έχοντας στο πλάι του τον διάδοχο, κατά μήκος της οδού Εγνατίας», «Αναπαράσταση της συνάντησης του διαδόχου Κωνσταντίνου με τον Tahsin Πασά στο Διοικητήριο», «Αναπαράσταση του γεγονότος της υπογραφής του πρωτοκόλλου παράδοσης από τον Tahsin Πασά», «Έλληνας αξιωματικός στην παραλία με το πλήθος να τον ακολουθεί, κραδαίνοντας ελληνικές σημαίες».

Επίσης με εισήγηση του Προέδρου κ. Θ. Ι. Δαρδαβέση, το Δ.Σ. αποφάσισε ομόφωνα, το 2008, να αναλάβει το συντονισμό της προσπάθειας επιστροφής στη Θεσσαλονίκη ιερών εικόνων και κειμηλίων σημαντικής συναισθηματικής και καλλιτεχνικής αξίας, ιδιοκτησίας της Φ.Α.Α.Θ. Πρόκειται για ιερά αντικείμενα, τα οποία κοσμούσαν επί σειρά ετών τους Ιερούς Ναούς των Κοιμητηρίων της Ευαγγελίστριας και της Αγίας Παρασκευής και είχαν μεταφερθεί προς φύλαξη στην Αθήνα μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης το 1912. Επιπρόσθετα, αποφασίστηκε να ζητηθεί η επιστροφή ιερών εικόνων ιδιοκτησίας της Φ.Α.Α.Θ., οι οποίες είχαν δοθεί προς φύλαξη στην Ι. Μητρόπολη Θεσσαλονίκης προ δεκαπενταετίας. Κατά τη διάρκεια του 2013 επεστράφησαν 24 από τις προαναφερθείσες ιερές εικόνες οι οποίες εντάχθηκαν στο νεοϊδρυθέν «Μουσείο Φ.Α.Α.Θ.».

****Στη διάρκεια του χρόνου η αίθουσα Τέχνης είναι ανοικτή στο κοινό κατά τη διάρκεια εκθέσεων, ενώ το Μουσείο κατόπιν ραντεβού για σχολεία και γκρουπ.***

*****Ωράριο επισκέψεων κατά την διάρκεια του Open House Thessaloniki 2016***

(Δεν απαιτείται κράτηση)

19/11: 12:00- 17:00

20/11: 12:00- 17:00